

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående omprövning av pensionsförsäkringsfondens medelräntenivå och nedbringande av räntan å redan beviljade lån ur fonden.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 54, inom första kammaren av herr *E. Sjödahl* och den andra, nr 161, inom andra kammaren av herrar *Evert Frankenberg* och *F. O. Ericson* i Boxholm, har hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av en omprövning av pensionsförsäkringsfondens medelräntenivå för att bringa denna till större överensstämmelse med ränteläget på den allmänna lånemarknaden och att i samband därmed sådan ändring vidtages, att räntan å redan beviljade lån ur fonden må kunna i jämförlig grad nedbringas.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 54.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, vilket yttrande såsom bilaga närslutes detta utlåtande (Bilaga).

Frågan om nedbringande av räntan å lån från pensionsförsäkringsfonden har senast år 1934 varit föremål för riksdagens prövning, därvid riksdagen avslagit i ämnet då väckta motioner. *Utskottet.*

Utskottet delar de synpunkter, som i avseende å förevarande motioner anförts av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden i sitt yttrande, till vilket utskottet hänvisar. De skäl, som av fullmäktige anförts emot bifall till motionärernas yrkande, synas utskottet övertygande.

Under åberopande härav får utskottet hemställa,

att herr *Sjödahls* samt herrar *Frankenbergs* och *Ericsons* i Boxholm förenämnda motioner (I: 54 och II: 161) icke må föranleda någon riksdagen åtgärd.

Stockholm den 24 april 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 85.

Kungl. Pensionsstyrelsen.
Stockholm 7.

Bilaga.

Till riksdagens statsutskott.

I likalydande motioner till innevarande års riksdag nr 54 i första kammaren och nr 161 i andra kammaren har hemställan gjorts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av en omprövning av pensionsförsäkringsfondens medelräntenivå för att bringa denna till större överensstämmelse med ränteläget på den allmänna lånemarknaden, och att i samband härmed sådan ändring vidtages att räntan å redan beviljade lån ur pensionsförsäkringsfonden må kunna i jämförlig grad nedbringas.

Enligt t. f. chefens för kungl. socialdepartementet skrivelse den 21 februari 1936 har Kungl. Maj:t anbefallt fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden att till riksdagens statsutskott avgiva yttrande över nämnda motioner.

Med anledning härav få fullmäktige anföra följande.

En undersökning av den nuvarande medelräntenivån beträffande samtliga fondens låneplaceringar måste ofrånkomligt utvisa, att genomsnittsräntan för dessa lån, som ju successivt beviljats under en lång följd av år tillbaka och huvudsakligen under tider med högre ränteläge än det nu rådande, avsevärt överstiger den ränta, som kan betingas i de låneavtal, som för närvarande avslutas. Belysande i detta hänseende är, att fondens medelränta vid utgången av budgetåret 1934/1935 å då befintliga fasta placeringar i kommunlån utgjorde 4.6 $\%$, medan vid samma tid för beviljade nya kommunlån med en amorteringstid av exempelvis 20 år icke kunde erhållas högre ränta än 3.4 $\%$. Detta är en företeelse, karakteristisk för all fondförvaltning, som enligt vedertagna principer inriktas på erhållande av placeringar mot fast ränta för jämförelsevis lång tid; och en undersökning i angivna syfte rörande såväl andra allmänna fonder av motsvarande natur som ock de enskilda försäkringsbolagens fonder skulle med all säkerhet giva ett liknande resultat. Det är därför icke riktigt att — såsom motionärerna tänkt sig — lägga en jämförelse mellan medelräntan å fondens i lån placerade kapital och räntan å under nuvarande lågränteperiod beviljade lån till grund för ett bedömande av pensionsförsäkringsfondens låneräntor. En dylik »omprövning» borde snarare inriktas på att utröna, huruvida fondens räntor varit lämpligt avvägda, och alltså avse den räntepolitik, som av fondfullmäktige följts under olika tider med hänsyn till vid varje tid rådande förhållanden på lånemarknaden. Enligt fullmäktiges mening skulle en dylik undersökning säkerligen komma att visa, att de räntor, som tillämpats vid fondens utlåning, alltid varit moderata i jämförelse med lånemarknadens räntor i övrigt och att detta alldeles särskilt varit fallet under de tider, då marknadsräntan stått högt.

Det praktiska resultat, som motionärerna avsett skola utvinnas av den föreslagna ränteprovningen, är ett nedbringande av räntan å redan beviljade lån ur pensionsförsäkringsfonden. Med hänsyn till beskaffenheten av de låneavtal, som gälla för dessa lån och som torde överensstämma med allmän praxis å lånemarknaden, skulle detta syfte icke kunna uppnås annorledes än genom ett brytande till ensidig fördel för låntagarna av ett betydande antal gällande låneavtal. Tidigare — senast i sitt utlåtande den 28 februari 1934 till andra kammarens andra tillfälliga utskott i anledning av väckta motioner i liknande syfte — hava fullmäktige haft tillfälle att utförligt mo-

tivera sin uppfattning att ett dylikt tillvägagångssätt, oavsett den avsevärda förlust, som därigenom åsamkades fonden, skulle strida mot principerna för en rationellt ordnad penningförvaltning över huvud och dessutom medföra farliga konsekvenser för lånemarknaden i dess helhet. Denna uppfattning blev vid ärendets behandling av 1934 års riksdag av båda kamrarna godkänd. Fullmäktige måste alltså vidhålla, att denna principiella ståndpunkt oefftergivligen måste upprätthållas beträffande fondmedel, vilka på sätt fallet är med pensionsförsäkringsfonden skola förvaltas efter i huvudsak affärsrättliga grunder.

I sina tidigare utlåtanden i ärendet hava fullmäktige som ett viktigt skäl mot uppgivande av ifrågavarande ståndpunkt även framhållit, att de försäkrades intresse därigenom skulle komma att åsidosättas till förmån för ändamål, främmande för pensionsförsäkringen, och en avvikelse på så sätt ske från de grunder, på vilka såväl denna försäkring som fondförvaltningen äro uppbyggda. Genom den nya lagstiftning, som med lagen om folkpensionering träder i kraft från och med nästa år komma emellertid förhållandena i detta avseende att i viss mån förändras. Den nya ordningen medför nämligen att pensionsförsäkringsfonden upphör att rent försäkringsmässigt utgöra en premiereserv för dem, som äro delaktiga i försäkringen, och att folkpensioneringsfonden, som från och med år 1937 i sig upptager den gamla fonden, i själva verket tjänstgör endast som en stödfond åt staten, vilken garanterar de åt de försäkrade utfästa pensionerna.

I enlighet med den plan för folkpensioneringsfondens tillväxt och användning, som underställts innevarande års riksdag (se dels bilaga till 1936 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkterna 37 och 38, och dels bilaga till samma proposition, inkomsterna, sid. 50—55) kommer fondens årliga avkastning till en början med avsevärd del och i en framtid helt och hållet att tagas i anspråk av staten såsom ett bidrag till folkpensioneringens finansiering. Den förpliktelse att så långt möjligt upprätthålla avkastningen å fondens placeringar, som hittills betingats endast av hänsynen till de försäkrade själva, torde framdeles böra i oförminskad grad gälla även för tillvaratagande av statens intresse. Det kan därför icke heller ur statens synpunkt anses tillrådligt att helt utanför ramen för pensioneringens eget ändamål bevilja fondens låntagare sådana eftergifter, som skulle kunna medföra rubbning i planen för ovannämnda finansiering.

Stockholm den 28 februari 1936.

På fullmäktiges vägnar:

HUGO ELLIOT.

Ferd. O. Schager.
